

Níðhogg

14. sept. veit at siga frá, at nýggj útgáva av Evensens stavingarbók er í ljósmála, og — at stavsetingin er broytt.

Ja, hvør er ætlanin við øllum hesum níðhoggum á skriftmál okkara?

Í aldarárum hevur føroyamál staðið fyrri sterkum útlendskum ágangi. Orr ber tað mong eftir meinum hoggum, men ikki náddu teir tí banasár, ikki minst teimum monnum at takka, ið reistu rond um hin atseta, tá harðast leikaði á.

Av teimum var A. C. Evensen ein hin mætasti. Tað er tí sumuligur minnisvarði at lata standa eftir hann, at vit nýta skúlabókur hansara óbroyttar í skúlum okkara.

Atsóknin uttanfrá tykist vera hasað av, men, tí miður, nú letur til, at brótask skal niður innanfrá, og atsóknin kemur frá nógvum síðum.

»Hondin kom undan skeytafelli, við so lítin knív.«

Føroyamálið Gud okkum gav! Aldar ágangur uttanfrá megnaði ikki at fella teg, aldar einangur megnaði ikki at svolta teg til deyða, men nú, tú er komin í hásetið, nú er feigd á ferð, nú stinga teir teg við »hond undan skeytafelli«. Ein knívin fyrri og annan eftir, so at loksins standa tær jørn í síðu, so tott sum í birkibeinum á sinni. Tá má tú molda mýla.

Maður í steinboga.

TAÐ ER VERULEIKI

at longu nú hava 2 av 6 tjóðveldismonnum skift stúku í sjómármálinum: Olaf Ellingsgård, við at taka undir við og atkvøða saman við landsstýrisflokkinum, og Frederik Hansen við saman við hinum liminum í samráðingarnevndini EINMÆLT at samtykkja, at ongar samráðingar við bretar skulu fara fram. — So roynast álitismenn — málageip og einki annað.

at landsstýrisflokkarnir ræðast sann- og veruleikan so illa, at teir ikki tora at lova javnaðarmonnum á røðarapall lögtingsins.

at seinasta heilsan landsstýrisins til arbeidararnar, fiskimenninar og tey fastlontu verður ein »gáva« upp á 1,3 millj. kr. í nýggjum skatti og tolli.

at Hákon Djurhuus, fólkatingsmaður fólka- og tjóðveldisflokksins, ið nú fer á danatíng, hevur sagt: EINGIN YVIR OG EINGIN VIÐ SÍÐUNA AV FØROYUM.

Konfirmasjón í Suðurstreymoy verður sunnudagin 6. okt. Tey, sum skulu ganga til, kunnu siga A. Torgarð prest frá nú mánadagin kl. 14—17.

PROPAGANDA

P. M. Dam vil hava orðaskifti á tingi varpað út fyrri at sleppa at propagandera fyrri javnaðarflokkinum, siga mótstøðumenn javnaðarmanna.

Nei, har læsa vit! Ikki talan um at senda eitt orð beinleiðis frá javnaðarmonnum sjálvum! Vit kunnu senda okkara egnu propagandistar at »referera« okkurt frá okkara monnum, sum hóskar okkum til propaganda, og samstundis forbrongla vit nakað frá javnaðarmonnum ella tuga teir í hel, so fólk skal fáa tað »inntrykk«, at teir ikki eru til ella lygnin, at teir ikki mót á tingi, er sonn.

Soleiðis hugsa og sjóða teir hvør við annan.

At støðurnar mætast á opnum tingi er sanniliga sterk propaganda fyrri tann flokkin, ið fólk ið kennir sum sín umboðara, og dráp og deydósdómur fyrri teir, ið av sonnum bara umboða tann minna partin av fólkinum, stórmenninar sum fólka-flokks-sambandska samgongan. Hetta veit Lindenskov Samuelsen. Hetta veit Djóni í Geil. Hetta vita flokkar teirra á tingi. Tí snara teir um fyrri javnaðarmonnum í útvarpinum. Tí valdtaka teir útvarpið og royna at gera tað til afturhaldsins hvassasta vápn móti javnaðarflokkinum.

Men hetta vápn ið teirra hondum er eitt tveggjað svørð, ið stökkur aftur og kann verða banamaðurin hjá egna harra sínum. Hetta vápn ið i hondum teirra kann verða bummirangurin mikli.

Slagorðið nú millum manna er nú longu vordið tað: Teir tora ikki á opnan vøll! Teir eru myrkursins menn, ið ikki hætta sær at lata fólk ið siggja inn um skinnið, teirra sonnu støðu.

ID ER EINS OG HON HEVUR VERIÐ: EIN EINASTA VERJA AV TEIMUM STÓRU!

Fyrirspurningur til Frederik Hansen

Í logmannsrøðuni á ólavssøku, ið partvis er endurprentað í 14. sept., verður sagt, at samráðingarnevndin, ið var í Onglandi EINMÆLT var samd um at steðga við samráðingunum um sjómármálið til seinri. Vit kundu rokna við, at fiskimannastættin átti ein umboðsmann í hesi nevnd, navnliga Frederik Hansen, ið er stjórnarlimur í fiskimannafelagnum.

Hevur nú eisini Frederik Hansen svikið fiskimannin í hesum máli? Vit lova okkum at spyrja Frederik Hansen: Er tað rætt, at tygum hava borið tygum soleiðis at, sum sagt verður frá?

Tað er alment ynski frá fiskimannafjöldini, at tygum geva frágreiðing um hetta í bløðunum. Fiskimenn krevja, at slik svik ikki verða tagd burtur.

Fiskimenn.

Kostskúlin

Leingi hevur hetta mál ligið á láni, hóast javnaðarmenn longu fyrst í treivunum reistu tað á Føroya lögtingi fyrri at veita fátækramannabørnum somu rættindi til at troyta lærdómsins keldur, men hetta var sum so mangan á lögtingi, at tala fyrri deyvum oyrum við tókallum trommuhindum. Hetta er so satt, sum tað er sagt, tí tað er prógv fyrri, at hvørja ferð eitt mál av samfelagstyðningi verður lagt á tingborð so er tað sum at tala fyrri einum deyðum tingi. At hetta hjartamál ikki fyrri mongum árum síðan er sett á stovn — og í seinasta lagi, tá javnaðarmenn fyrri fyrstu ferð lagdu tað fram á tingborð, hevur verið og er ein so stóru órættur móti fátækramannabørnum, at skaðin ikki bert er teimum harðastur, ið hesin órættur hevur rámað — men ikki minst samfelagnum. Tað er mangur evarrikur unglingi, ið av áður nevndu orsokum hevur nýðst at livað liv sitt á lærdómsins skuggasíðu, meðan ríkmannabørn við minni evnum hava kunnað troytt sær tann kunneleika ið atgongd hevur verið til.

Tað eru prógv fyrri, at í mongum for um eru tað tey minnimigvað, sum hava tey bestu evnini, men ið ikki hava møguleika til at nema sær tann minsta kunneleika, og má tað tí ásamast at vera tann størsti samfelagsórættur í einum demokratisk stýrdum fólkaheimi, har øll skulu hava eins rætt. Væl verður tað veitt næmingum nakað av stuðli í teimum ymiskum lærugreinunum, men tann stuðulin er so lítill, at hann ikki kann sigast at vera fátækum børnum stórvægis stuðul; men tað er bert tað, at einki er einki, og eru nakrar krónur betur enn eingin, men stórvægis stuðul kann tað nú ikki sigast at vera. Tað er sostatt ilt at siga, um tann stuðul, ið verður veittur, ikki líka so væl kundi verið óveittur. Ikki skuldi tað kunna hugast verið órimiligt, um tað bleiv veittur munandi størri stuðul, so leingi kostskúlamálið ikki var blivið ein veruleiki. Tað er so torført hjá fátækum børnum at læra her heima, at tað eru tey mongu, sum heldur vilja fara til Danmørk at leita sær kunneleika, tí har fáa tey munandi ódýrari lærdóm, og hetta er stórt spell, at so skal vera. — So væl er okkara samfelag fyriskipað í hesum sum í øllum øðrum forom.

Síðan javnaðarmenn fyrstu ferð lagdu hetta mál fram á ting, hevur tað av og á spókt aftur, men uttan nakað úrslit — bert framløgumál, sum so nóg tvítal mál eru tað, og so aftur sova eina rúma tíð — soleiðis arbeidir okkara háttvirða ting, og hvør hevur ábyrgdina av hesum arbeidshátti uttan teir, ið ráða fyrri borgum.

Aftur nú í hesi tingsetu hevur hetta mál verið frammi, men bert ein lítill munnhoggan um eitt so týðningarmikið avreksmál og einki endaligt úrslit. Ikki á skilja, at tingmenn fáa seg til at vísa einum so dýrmettum máli sum kostskúlamálinum eina so ónerisliga viðferð — ongantið at bliva avgreitt og til veruleika.

Tað kann tí í hesum viðfangi bliva ávíst til tað undirtøku, sum ein av stjórnarundangongummonnum í hesi setu úttalaði seg: at lata byggja kostskúla og kostdeild fyrri einar 6 mill. kr., sum vit ongantið yvirhøvur bliva førir fyrri. Har aftur í móti segði framsegumaður javnaðarflokksins sum sína hugsan, at gera tann útveg, at nýta bróstsjúkrahúsið í Hoydølum, sum liggur sera hogligt fyrri, og sum altíð kann takast í nýtslu, og er hetta einasta loysn á hesum hjartamáli, fyrri einaferð at fáa tað at bliva ein veruleiki. Bróstsjúkrahúsið í Hoydølum kann byrja sum skúli og hýsa einum 30 næmingum; og eiga tingmenn tí ikki at lata hetta mál sveima longur í

VALDEMAR LÜTZEN
Telf. 1020 Thorshavn.

eini dreymaverð, men gera álvara av nú, tí tað er í evstu tíð. Eg skal ikki aftra meg við at leggja aftrat, at um javnaðarmenn sótu við ræði, so var hæðri skúli við kostskúladeild fyrri mongum árum síðan ein veruleiki, síðan teir fyrri stívum tjúgu árum síðan lagdu hetta mál fram á ting. Hægsta mál og mið javnaðarflokksins hevur altíð verið at gera tað atkomiligt hjá fátækramannabørnum javnbjóðis teim um ríku at troyta lærdómsins keldur.

D. J. Sørensen.

Síldin

Enn frættist lítið frá síldaveiðuni — tað gongur framvegis smátt.

183 stórhvalir

vóru ígjár komnir til støðina og høvdu tá hvør bátarnar: Sumba 45, Royður 41, Sirra 38, Terji 33 og Heykur 26.

Brúðleyp

Mánadagin 2. sept. giftast í Københavns frk. Unna Oregaard úr Gotu og Brandur Ossurson úr Københavns. Adr.: Odensegade 6, København.

»Coralia« kom á Havnina fyrradagin eftir nýggjum gornum — mastrahvalur var farin gjøgnum gornini. Hon hevði tá 80 tn. inni.

Byrjar í 7-ára aldrinum

Kanningar, ið fóru fram í Danmørk fyrri 10 árum síðan vísu, at 80 pst. av skúlabørnunum høvdu ymiskar kroppsligar skøivleikar. Hetta stóðst av, at børnini sótu við skúlaborð, ið ikki høvdu hóskað hædd og av at bera skúlataskurnar. Hetta má geva skøivleikar, og teir byrja beinanvegin, sum bornini koma í skúla. Áður hava tey kunnað spælt, sum tey hava viljað, nú verða tey tvungin at sita í somu støðu í tíma-vís.

Í Svøríki og ætlandi aðrastaðni víðgera teir nú skúlaborð, ið kunnu skruast upp og niður, so tey hóska til hitt einstaka barnið.

Skeivan rygg fáa børnini av at bera tær tungu taskurnar. Røddir hava tí verið frammi og mælt til, at børnini skulu hava tvinnar bækur. Einar til heimalesnað og einar til brúk í skúlanum. Hetta kostar almikið; men verður tó altíð ódýrari enn at avskepla og meinska barnalikamið í bestu vakstrarár-unum.

Setið lýsing tygara í SOSIALIN